

فرا تحلیل قصه گویی بر میزان یادگیری دانش آموزان مقطع ابتدایی

جعفر ولی پور^۱، مرضیه گرجی پشته^۲

چکیده

فرآیند یادگیری عمدتاً از دو طریق صورت می‌گیرد: نخست، ساز و کارهای غیر برنامه ریزی شده‌ای است که فرد در جریان زندگی اجتماعی خود از طریق جهان بینی کلی، ارزش‌ها، و فرهنگ پیرامون خود می‌آموزد. دوم، ساز و کارهای برنامه‌ریزی شده که فرد در جریان برنامه‌ها و روش‌های علمی و منظم خاصی آنرا فرا می‌گیرد. در این راستا جستجوی راهکارهای آموزشی دیگر برای تاثیرگذاری در دانش، نگرش و مهارت افراد مورد نیاز است که در این میان، شیوه قصه‌گویی در نظام آموزشی قابل بررسی است. مقاله حاضر که با استفاده از روش تحقیقی کیفی صورت گرفته است، سعی دارد با بررسی قصه‌گویی بر روند یادگیری بهتر دانش آموزان در مقطع ابتدایی، آن را به عنوان یکی از راهکارهای فرآیند یادگیری در نظام آموزشی معرفی کند و نقش آن را در این حوزه، با نگاهی علمی بیان نماید. ابعاد مختلف یادگیری، در لایه‌های نهانی زندگی اجتماعی گسترش یافته است. تضادهای موجود در شکل، تعدد شیوه‌های یادگیری در نظام آموزشی، موجب برهم خوردگی نظم عمومی حاکم بر این فرآیند شده است. قصه‌گویی، شیوه‌ای کاملاً علمی است که می‌تواند رویکردهای مختلفی نیز داشته باشد. به نظر می‌رسد که ما می‌توانیم از قصه‌گویی را در نظام آموزشی خودمان، با یک تعریف و ساز و کار مشخص به طور جدی‌تر به کار بگیریم.

واژگان کلیدی: اثربخشی، یادگیری، قصه، قصه‌گویی

۱- دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس، ایران zaleka110@yahoo.com

۲- استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد چالوس، ایران. نویسنده مسوول margorjip@gmail.com

مقدمه:

شده است تا به این سوالات بنیادین پاسخ دهد که:

- ۱- قصه‌گویی چگونه می‌تواند بر میزان یادگیری دانش آموزان اثر گذار باشد؟
- ۲- قصه‌گویی به عنوان فعالیتی تاثیرگذار در یادگیری بهتر دانش آموزان در نظام آموزشی، چه جایگاهی دارد؟

نظریه و پیشینه تحقیق

اگر بتوان تمام علل و عوامل پیدایش تمدن و فرهنگ انسان را کشف و تجزیه و تحلیل کرد، می‌توان به این نتیجه رسید که اساسی‌ترین آنها «استعداد یادگیری» خاص در انسان است. به همین سبب، در جهان امروز تقریباً همه ملت‌ها می‌کوشند تا از استعداد یادگیری خود، بیشترین استفاده را بکنند و میزان اطلاعات و تجارب خود را افزایش دهند. (شعاری نژاد، ۱۳۵۱) از این رو، غالباً در بحث از یادگیری به آن نوعش توجه می‌کنم که در مدرسه و تحت شرایط خاص یاد می‌گیریم. بنابراین می‌توان عمل یادگیری را به سه حوزه کلی تقسیم کرد: (شعاری نژاد، ۱۳۵۱)

الف - یادگیری ابتدائی یا نخستین:

به آن نوع یادگیری گفته می‌شود که در نتیجه تحریک احتیاجات اولیه انجام می‌گیرد. مانند: یادگرفتن غذا خوردن، لباس پوشیدن، خود را از گرما و سرما مصون نگاه داشتن، و ... عواملی که شخص را به این نوع یادگیری وا می‌دارند.

ب - یادگیری ثانویه یا دومین:

در این نوع یادگیری، شخص، اصول خاصی را برای یاد گرفتن به کار می‌برد. زیرا عواملی که او را به این یادگیری وادار می‌کنند اکتسابی هستند و

قصه‌گویی در کشور ما سابقه‌ای دیرینه دارد. اما نفوذ وسایل ارتباط جمعی و علاوه بر آن، مسائل خاص حوزه‌های شهرنشینی، موجب شده که نقش قصه‌گویی در جامعه، به ویژه در نظام‌های آموزشی، کم رنگ شود. از سوی دیگر، قصه‌گویی به عنوان یک فن، شناخته نشده و در نظام آموزش و پرورش، جایگاه شایسته‌ای ندارد. بسیاری از علاقمندان به این فن، به تجارب خود متکی بوده و کمتر با روش‌های علمی این فن آشنایی دارند. بحث درباره نظام تعلیم و تربیت بسیار گسترده است. به گونه‌ای که وارد شدن به هر حیطه از آن، نیازمند دانش و تخصص است. اگر محققى واجد تخصص نباشد و علاوه برآن، در زمینه مسائل تربیتی صبر و حوصله و دقت لازم را به کار نبرد، بی‌شک نمی‌تواند این نظام را به سر منزل مقصود هدایت کند. (حنیف، ۱۳۸۴)

هدف این مقاله، بررسی جایگاه قصه‌گویی در نظام آموزش رسمی کشور است. این نظام گسترده بخش بسیار وسیعی از جامعه را تحت پوشش قرار می‌دهد. از دوران پیش دبستان تا دوران دانشگاه، گستره نظام تعلیم و تربیت است، اما در این مقاله هر جا به نظام آموزشی اشاره می‌شود، هدف دوره تحصیلی ابتدایی است. این بخش، نیمی از جمعیت دانش‌آموزی را تحت پوشش خود دارد. در این مقاله، قصه‌گویی در نظام آموزش و پرورش و میزان یادگیری دانش آموزان مقطع ابتدایی بر اساس نظام ارزشیابی کیفی-توصیفی، مورد توجه قرار گرفته و تلاش

می‌دهیم و مستقیماً قابل مشاهده است. ولی افکار، احساسات و انگیزه‌ها، موضوعات مناسبی برای علم مطالعه رفتار نیستند (بیابانگرد، ۱۳۸۴) از دیدگاه صاحب‌نظران در فرآیند یادگیری، ابتدا "وضع یا حالتی" در یادگیرنده اثر می‌کند، سپس او را وادار به فعالیت می‌نماید و بین آن وضع یا حالت و پاسخ ارائه‌شده، ارتباط برقرار می‌شود و عمل یادگیری انجام می‌پذیرد. (شعبانی، ۱۳۸۳)

نظریه های شناختی

یادگیری، کسب و بازسازی ساختارهای شناختی است که از طریق آن، اطلاعات پردازش و در حافظه ذخیره می‌شوند. آنان بر این باورند که یادگیری، یک فرآیند درونی است که ممکن است به صورت تغییر فوری در رفتار آشکار، ظاهر نشود، بلکه به صورت توانایی‌هایی در فرد ایجاد و در حافظه‌ی او ذخیره می‌شود. هر وقت که بخواهد، می‌تواند آن توانایی‌ها را مورد استفاده قرار دهد. (سیف، ۱۳۸۷)

نظریه گشتالت

طبق این نظریه، کل هر چیزی، فراتر از مجموع اجزای آن است. برای مثال ما با گوش فرادادن به نت‌های مجزای یک ارکستر سمفونی، قادر به درک تجربه گوش دادن به خود آن نیستیم. در حقیقت موسیقی حاصل از ارکستر، چیزی فراتر از مجموع نت‌های مختلفی است که به وسیله نوازندگان مختلف اجرا می‌شود. آهنگ، دارای یک کیفیت منحصر به فرد ترکیبی است که با مجموع قسمت‌های آن متفاوت است. (هرگنهان، ۱۳۸۲)

شخص آنها را آموخته است. در این حوزه از یادگیری، شخص به ارزش‌های مسائل آموختنی متوجه می‌گردد.

ج - یادگیری اجتماعی:

نقش اجتماعی هر فرد، او را به یادگیری وا می‌دارد. پس در این حوزه از یادگیری، نخست، پاداش‌ها و کیفرهای اجتماعی و دوم، رشد کودک از بچگی به بزرگسالی سبب می‌شود که او عادت-هایی را کسب کند که در آینده احتیاج دارد. سوم این‌که همه کودکان در جامعه‌ای بزرگ می‌شوند که زبان خاصی برای خود دارد که ناچارند آن را یاد بگیرند تا بتوانند میان خود و افراد دیگر جامعه ارتباط و تفاهم برقرار کنند.

مفهوم و معنای یادگیری

در تعریف «یادگیری» می‌توان گفت که یادگیری، با تغییر و تعدیل رفتار در نتیجه تجربه است. یادگیری، به فرآیند ایجاد تغییر نسبتاً پایدار در رفتار یا توان رفتاری که حاصل تجربه است گفته می‌شود و نمی‌توان آن را به حالت‌های موقتی بدن مانند آنچه که بر اثر بیماری، خستگی یا داروها پدید می‌آید نسبت داد. (سیف، ۱۳۸۸) یادگیری، فرآیندی است که تجربیات و تاثیرات شخصی و محیطی را برای کسب، غنی‌سازی یا اصلاح دانش، مهارت‌ها، ارزش‌ها، نگرش‌ها، رفتار و جهان‌بینی فرد فراهم می‌آورد.

نظریه رفتارگرایی

رفتارگرایی، دیدگاهی است که می‌گوید رفتار، باید به وسیله تجارب قابل مشاهده، تبیین شود نه به وسیله فرآیندهای ذهنی. از نظر رفتارگرایان، رفتار آن چیزی است که انجام

نظریه تداعی

به عمل می‌انجامد. دیوید کُلب استاد دانشگاه کیس وسترن رزرو در کلونلند در زمینه رفتار سازمانی و روانشناسی سازمانی است. علاقه او در مورد یادگیری و آموزش شغلی و حرفه‌ای منجر به تحقیقاتی شد که سرانجام سبک یادگیری تجربه‌ای کلب را بنیان نهاد (همایونی و عبداللهی، ۱۳۸۲). نظریه یادگیری تجربی مبتنی بر نظریه‌های یادگیری اجتماعی و ساخت‌گرا هستند، اما تجربه را در مرکز فرایند یادگیری قرار می‌دهند.

نظریه جان دیویی (تعلیم و تربیت)

دیویی در کتاب دموکراسی و تعلیم و تربیت، چهار ویژگی تعلیم و تربیت، را ذکر می‌کند: الف) تعلیم و تربیت، ضرورت زندگی است. ب) تعلیم و تربیت، به مثابه کنش اجتماعی. ج) تعلیم و تربیت، به مثابه راهنمایی. د) تعلیم و تربیت، به مثابه رشد. (دیویی، ۱۳۸۲)

تداعی، یعنی یادآوری، هم‌خوانی و همبستگی که عبارت است از: زنده کردن و حاضر ساختن آموخته‌ها و رویدادهای گذشته در ذهن، که در درجه نخست با حواس ارتباط دارد. هم‌چنین، روش هم‌خوانی اندیشه‌ها در ایجاد صورت‌های ذهنی و یادآوری تاثیر فراوانی دارد. (پارسا، ۱۳۷۲) قوانین تداعی، پوششی برای تعدادی تعمیم‌های تجربی و نظری در مورد چگونگی تشکیل تداعی‌ها است. معمولی‌ترین این قوانین، مجاورت است که طبق آن، چیزهایی که در زمان و مکان واحد، تواما روی دهند، با هم پیوستگی پیدا می‌کنند. قانون مشابهت که طبق آن، محرک‌هایی که دارای خصوصیات و منبع مشابهی هستند، با هم ارتباط پیدا می‌کنند. (پورافکاری، ۱۳۷۲)

نظریه هوش‌های چندگانه

یادگیری، فرآیندی انسانی و جهان‌شمول است که در آن افراد، طبق اصولی مشابه یاد می‌گیرند. سطح هوش هر فرد در واقع شامل بسیاری از «هوش‌های» متمایز است. این هوش‌ها عبارتند از: (۱) منطقی-ریاضی، (۲) زبان‌شناسی، (۳) فضایی، (۴) موسیقایی، (۵) فیزیکی-حرکتی، (۶) بین‌فردی، و (۷) بینا فردی. اگر چه نظریات گاردنر برپایه حدس و گمان است، اما معلمان از نظریه او برای گسترش چارچوب مفهومی‌شان، فراتر از محدوده‌های سنتی مهارت، برنامه درسی و تست استفاده کرده‌اند. (گاردنر، ۱۹۸۳)

نظریه یادگیری تجربی

یادگیری به عنوان چرخ‌های است که با تجربه آغاز می‌شود، با تفکر و تأمل ادامه می‌یابد و بعد

کتاب‌ها و مقالات قصه‌گویی و فنون یادگیری

ردیف	عنوان	نویسنده/نویسندگان	نظریه	نتایج
۱	قصه‌گویی در خانواده	آن، پلووسکی	یادگیری تجربی	تاثیر قصه و قصه‌گویی در ارتباطات خانوادگی، ایجاد نشاط و شادابی درون خانوادگی و آشنایی با آداب و رسوم و فرهنگ‌ها
۲	قصه‌گویی، اهمیت و راه و رسم آن	مصطفی رحمان- دوست	رفتارگرایی	قصه‌گویی می‌تواند آداب اجتماعی را تقویت کند
۳	ادبیات کودکان و نوجوانان	بنفشه حجازی	یادگیری اجتماعی	ادبیات کودکان و نوجوانان بر مبنای ساز و کار اخلاقی، رفتاری و ... پایه‌ریزی شده است.
۴	قصه‌گویی و نمایش	علی محمد پشت‌دار	شناختی	نمایش، موجب پردازش اطلاعات و ذخیره حافظه می‌گردد
۵	هنر قصه‌گویی خلاق	جک زاپیس	یادگیری	شیوه‌های آموزشی خلاق تاثیر مستقیم بر یادگیری دارد.
۶	هنر و فن قصه‌گویی	الین گرین	یادگیری	آشنایی با فن قصه‌گویی می‌تواند تاثیری مستقیم بر جذب مخاطب داشته باشد.
۷	تاثیر قصه‌گویی و داستان‌گویی به سبک ادبی (داستان‌های کلیه و دمنه) بر پرورش خلاقیت و کاهش خشم	سارا چالاک، ایوب مرادی، محمد خالدیان	رفتارگرایی	استفاده از ادبیات کهن در قصه‌گویی به واسطه مشاهده و درک تجربیات می‌تواند بر رفتار و کنترل رفتار تاثیرگذار باشد.
۸	تاثیر قصه‌گویی بر سازگاری کودکان	رضا همایی، محمدباقر کجیاف، سید علی سیادت	رفتارگرایی	قصه‌گویی می‌تواند سازگاری را در کودکان تقویت کند.
۹	قصه‌گویی و تاثیرات تربیتی آن	علی افشاری	یادگیری / رفتارگرایی	قصه‌گویی و انتخاب قصه‌ی مناسب می‌تواند الگوی تربیتی مناسبی باشد.
۱۰	تاثیر برنامه‌ی درسی قصه‌گویی و نمایش خلاق بر خلاقیت و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر پایه پنجم ابتدایی دروس انشا و هنر	سیدکاظم علوی گنابادی، افسانه رجایی	شناختی	با اجرای برنامه‌های درسی در قالب نمایش خلاق می‌توان قدرت یادگیری را با توجه به مشارکت دانش‌آموزان در اجرای برنامه بیشتر کرد.
۱۱	تعریف قصه‌گویی	محمد حنیف	یادگیری	قصه‌گویی انتقال تجربیات است
۱۲	کاربست نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر در آموزش و یادگیری	سعید رحیمی، منصوره فضیلتی	یادگیری / تداعی	بهره‌گیری و فعال نمودن ذهن در جهت یادگیری می‌تواند به فرآیند یادگیری کمک نماید.
۱۳	مقایسه یادگیری دانشجویان با توجه به جنسیت، مقاطع و رشته تحصیلی	مریم حسینی لرگانی، علی اکبر سیف	یادگیری	سبک‌های یادگیری میان دانشجویان در مقاطع و رشته‌های تحصیلی مختلف، تفاوت دارد.
۱۴	تبیین فلسفه یادگیری با تاکید بر نظریه یادگیری پینچ	غلامحسین پناهی، یحیی فاندی، سعید ضرغابی، محمدحسین عبدالهی	یادگیری	تبیین فلسفه یادگیری
۱۵	خلاقیت بر مبنای متغیرهای فردی و بافتی: مقایسه نظریه و عمل	سوده رحمانی، پروین کدیور، غلامرضا صرامی، الهه حجازی	یادگیری	خلاقیت، موجب پیشرفت می‌شود.
۱۶	مقایسه اثربخشی الگوهای طراحی آموزشی رایگلوث، گانه و روش مرسوم در یادگیری دانش‌آموزان	حجت دهقان زاده، حسین دهقان زاده، داریوش نوروزی، محمدحسین امیر	یادگیری	روش‌های طراحی شده در یادگیری دانش‌آموزان متفاوت است

تیموری			
شخصیت و رویکردهای یادگیری به عنوان پیش‌بین‌های عملکرد تحصیلی دانشجویان	اکبر رضایی	یادگیری	مهارت‌های مطالعه‌ای، بر معدل و یادگیری تاثیرگذار است.
اثر بخشی الگوی طراحی آموزشی چهار مؤلفه‌ای مبتنی بر چند رسانه‌ای در یادگیری موضوعات پیچیده	حجت دهقان زاده، حسن رستگارپور، حسین دهقان زاده	یادگیری	الگوی آموزشی در قالب نرم افزار چند رسانه‌ای بر مبنای چهارمؤلفه یادگیری مسائل پیچیده تاثیر زیادی در یادگیری و افزایش نمرات دانش آموزان
تأثیر طراحی آموزشی مبتنی بر تقویت کنجکاوی بر میزان یادگیری دانش آموزان مقطع ابتدایی	عبدالرحمان جریحی، هاشم فردانش، مسعود گرامی پور	یادگیری	آموزش بر مبنای خلاقیت بر یادگیری دانش آموزان اثر مستقیم دارد.
ماهیت دانش تدریس و دانش معلمان؛ مقایسه دیدگاه شولمن و فنستر ماخر	محمود مهر محمدی، احمدرضا فاضلی	یادگیری	تدریس خوب شامل فعالیت‌های منطقی، فعالیت‌های روان شناختی و فعالیت‌های اخلاقی، می‌تواند کمک موثری برای یادگیری باشد.

جدول ارزشیابی تحصیلی دوره ابتدایی

اهداف	درس
خواندن قرآن - روخوانی و قرائت - آموزه های قرآنی - ترجمه - پیام قرآنی و داستان های قرآنی	قرآن
خدا شناسی - پیامبری - امامت - جهان آخرت - قرآن کریم - آداب و اخلاق اسلامی - احکام اسلامی - مراسم اسلامی - شخصیت های دینی - خود شناسی	هدیه های آسمانی
مهارت های خواننداری - گوش دادن - سخن گفتن - خواندن - مهارت های نوشتاری - درست نویسی - املا - نگارش و انشا	فارسی
عدد - عددهای کسری - مخلوط - عددهای اعشاری - تقریبی و صحیح - عملیات روی اعداد - چهار عمل اصلی روی اعداد کسری، مخلوط و اعشاری - حل مساله: به کاربردن راهبردهای حل مساله - اندازه گیری: طول، زاویه، سطح، حجم - نسبت: تناسب و درصد، کاربردهای آن - مختصات: محورهای مختصات، تقارن، دوران	ریاضی
درگیر شدن در فرآیند یادگیری - به کارگیری شیوه‌های متعدد و متنوع یادگیری - به کارگیری آموخته های خود در زندگی - به کارگیری شیوه‌های متعدد و متنوع ارائه - تسلط بر فرآیند یادگیری خود	علوم تجربی
نظام اجتماعی - فضا و مکان - زمان، تداوم و تغییر - فرهنگ و هويت - منابع و فعالیت های اقتصادی	تعلیمات اجتماعی
آفرینش هنری: پرورش ایده، بیان ایده - درک هنری: زیبایی شناسی، تاریخ، میراث فرهنگی ایران، نقد هنری	هنر
آمادگی جسمانی - مهارت های مقدماتی رشته دو و میدانی - بهداشت و تغذیه ورزشی: آگاهی - رقابت - ایمنی در ورزش: آگاهی - رعایت - مهارت در اجرای بازی های ورزشی و بومی - محلی	تربیت بدنی
اهداف و انتظارات عملکردی خاص: استنباط، استدلال و نتیجه گیری و روش پاسخگویی به کنجکاوی خود در ارتباط با خدا، خلق، خلقت، - صفات و ویژگی های منش تفکر، نگرش های درست نسبت به یافته های علمی - قضاوت درباره اعمال و رفتار خود با دیگران و بصیرت نسبت به نتایج و پیامدها - اهداف و انتظارات عملکردی مشترک برقراری ارتباط فردی و میان فردی - درک پدیده ها، رویدادها و قوانین جهان آفرینش به عنوان آیات الهی - خودیادگیری و خودسازی مستمر و مادام العمر - شناخت و درونی سازی ارزش های اخلاقی و پرهیز از رداییل - فهم و جانبداری از ارزش های دینی	تفکر و پژوهش
پروژه های طراحی و ساخت و پودمان های کار: فرآیندهای اجرا و تولید محصول، ایمنی و بهداشت صنعتی، دقت و صحت ... - فناوری ارتباطات و اطلاعات	کار و فناوری
شایستگی های فردی و رعایت بهداشت و ایمنی - رعایت آموخته های اخلاقی - شایستگی های فرهنگی اجتماعی: مسئولیت پذیری - مشارکت در کار گروهی: احترام به ارزش های ملی و مذهبی - شایستگی های یادگیری: توجه به مطالعه و کتابخوانی - تلاش برای یادگیری بیشتر در مکان ها و زمان های مختلف	شایستگی های عمومی

فرم نمونه کارنامه توصیفی براساس رویکردهای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی - تربیتی (مقتعی و همکاران، ۱۳۹۷)

مفهوم قصه گویی

شده است. (گرین، ۱۳۸۷) قصه گویی، عبارت است از هنر یا حرفه نقل داستان به صورت شعر یا نثر که شخص قصه گو آن را در برابر شنونده زنده اجرا می کند. (حجازی، ۱۳۸۴)

نخستین تعریف مکتوب از کاری که به شکل مبهم شبیه قصه گویی است، در پایپروس مصری معروف به "پایپروس وستکار" است که در فاصله‌ی میان سلسله دوازدهم و هیجدهم ثبت

انواع قصه گویی

ردیف	قصه گویی	شرح
۱	نقالانه	خلق و یا اجرای حکایت‌های شفاهی شاعرانه و نقل حوادث تاریخی (پلووسکی، ۱۳۶۴)
۲	قومی	اجرا در خانه، گردهمایی اجتماعی، خیابان و بازارها (پولادی، ۱۳۸۷)
۳	مذهبی	داستان‌ها برای تشریح و ترویج مذهب (پلووسکی، ۱۳۶۴)
۴	تماشاخانه‌ای	قصه و حضور در محلی عمومی، اما سرپوشیده (حنیف، ۱۳۸۹)
۵	کتابخانه‌ای	اجرای قصه در کتابخانه برای کودکان (گرین، ۱۳۸۷)
۶	اردو	فضای اردوها (پلووسکی، ۱۳۶۴)
۷	دیجیتالی	تولید قصه به کمک ابزارهای دیجیتال (پولادی، ۱۳۸۷)

قصه گویی، یادگیری و هدف گذاری درسی

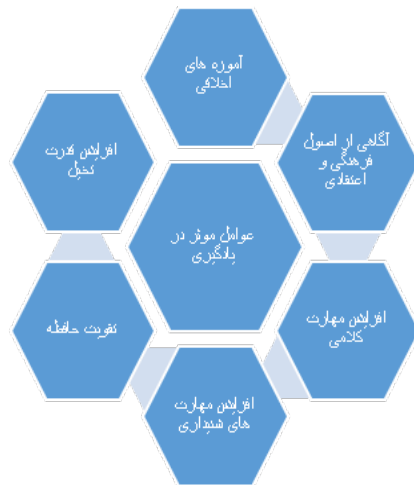
مقطع ابتدایی

شیوه قصه گویی در نظام آموزشی مقطع ابتدایی همگام با اهداف طرح درس در این مقطع، می تواند بر یادگیری دانش آموزان در ابعاد مختلف (آموزشی، تربیتی، پرورشی و...) تاثیر بسزایی داشته باشد. موارد مشترک میان اهداف مورد نظر برنامه ریزان آموزشی مقطع ابتدایی و همسانی کتاب‌های کودکان (به عنوان نمونه، کتاب های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان) را می توان مورد توجه قرار داد.

قصه گویی در پیشبرد برنامه‌های آموزشی دارای جایگاه ویژه‌ای است. به گونه‌ای که تجربیات عملی را در اختیار مخاطبانش قرار می دهد. از آنجا که قصه گویی، با طبیعت کودکان و نوجوانان نزدیکی دارد. اهدافی که در راستای یادگیری و شیوه‌های آن مدنظر است با اهداف قصه گویی در یک راستا قرار گرفته اند، استفاده از

مدل هدف گذاری

ردیف	آموزه	مفهوم
۱	آموزه های اخلاقی	نهادینه کردن مفاهیم اخلاقی و انسانی
۲	آگاهی از اصول فرهنگی و اعتقادی	آشنایی با فرهنگ خانوادگی و آداب اجتماعی
۳	افزایش مهارت های کلامی	آشنایی با کلمات و عبارات جدید ، پیچیدگی های زبان
۴	افزایش مهارت های شنیداری	افزایش قدرت شنیداری
۵	افزایش قدرت تخیل، تصویر سازی و خلاقیت	افزایش قدرت خلاقیت و تصویر سازی
۶	تقویت حافظه	افزایش سطح تمرکز

مدل مورد نظر مطالعات نظری تحقیق (نگارندگان)

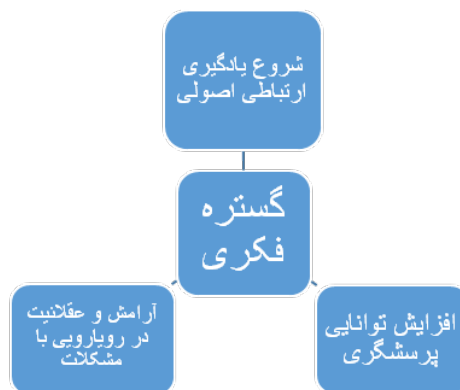
که در سرزمین‌های دیگر زندگی می‌کنند، باز کرد. قصه گو سعی می‌کند تا یا گفتن قصه‌های مربوط به دیگر کشورها، سطح درک و فهم او را افزایش داده و محدودهٔ فکری او را نسبت به جهان گسترده‌تر کند.

گسترش محدوده‌های فکری دانش آموزان

دانش آموزان اغلب با فرهنگ، آداب و رسوم کشورهای مختلف آشنایی ندارند و با مردم آنها رو به رو نمی‌شوند اما با گفتن قصه‌هایی از فرهنگ، آداب و رسوم کشورهای مختلف می‌توان ذهن دانش آموزان را نسبت به مکان‌ها و مردمانی

ردیف	گستره محدوده فکری	مفهوم
۱	شروع یادگیری ارتباطی اصولی	قصه گویی قدمی ابتدایی برای یادگیری های آینده شان
۲	افزایش توانایی پرسشگری	رفع تردید در حوزه پرسشگری
۳	آرامش و عقلانیت در رویارویی با مشکلات	هدایت غیرمستقیم به سمت مشکلات و راهنمایی جهت حل مشکل

مدل محدوده فکری

مدل محدوده فکری در ابعاد یادگیری (نگارندگان)

روش‌شناسی

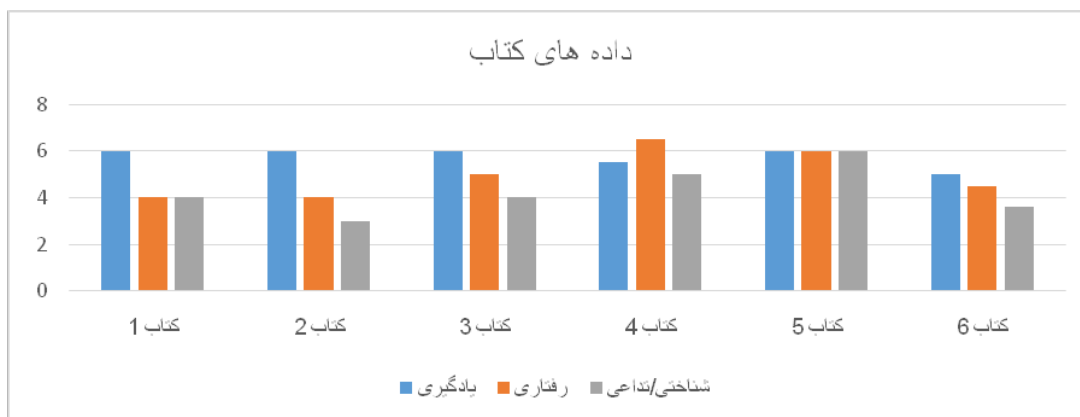
(۶ کتاب و ۱۴ مقاله) انتخاب شد و به صورت تئوریک و توصیفی و فراتحلیلی در مقاله حاضر به وسیله پژوهشگران محققین خلاصه و ارائه گردید.

مروری کوتاه بر داده‌ها

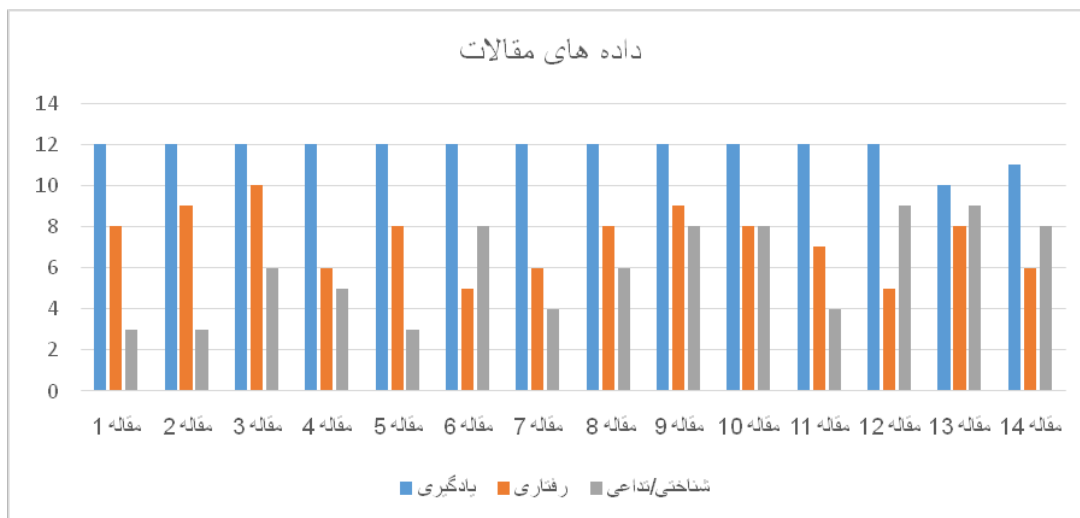
برای آشنایی مختصر با مقالات و کتاب‌های پژوهشی که در این فرا تحلیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند، مشخصات آنها در جدول (۱) و (۲) منعکس و به ذکر متغیرها بسنده شده است.

این تحقیق از ترکیب توصیفی کمی-کیفی مطالعات صورت گرفته و مربوط به مقالات و کتاب‌های درسی مقطع ابتدایی است که از مشاهدات نظری و تجربی نظریه پردازان یا مشاهده گران فراهم شده و با روش تلفیقی و ترکیبی است. از این رو با در نظر گرفتن فرا تحلیل از مطالعات پراکنده پیرامون موضوع خاص صورت گرفته، جامعه آماری تحقیق پس از مطالعات پیشینه تحقیق بیش از ۲۰ کتاب و مقاله

جدول شماره ۱

جدول شماره دو

گروه بندی عوامل

(مرغابی و ماه) و ... ، درس مطالعات اجتماعی؛ "یاد بگیریم نترسیم"، "خشم قلمبه" و ... ، درس تربیت بدنی؛ "سالم بمانیم"، بازی‌های بومی و محلی" و ... ، درس تفکر و پژوهش؛ کتاب‌های "چی مثل چی" و ... ، "مشکلات"، درس شایستگی‌های عمومی؛ "من منحصر به فردم"، "احترام به دیگران" و ... ، در حوزه علوم تجربی درس علوم؛ قصه‌های "از خاک تا آجر"، "لانه سازها" و ... ، درس کار و فناوری؛ کتاب‌های "بند در بند"، برق برای کوچولوها" و ...، درس علوم ریاضی، قصه‌گویی از کتاب‌های "تا سه می- شمرم"، "شکل‌ها و حرف‌ها" و ... در حوزه هنر؛ درس هنر از کتاب‌های "رنگ"، قصه‌های گل- های قالی" و ... مورد بهره‌برداری قرار بگیرند.

عوامل موثر بر اثربخشی میزان یادگیری دانش- آموزان مقطع ابتدایی متعدد است. اما در این میان قصه‌گویی، نقش موثرتری را در یادگیری دانش آموزان ایفا می‌کند. در این تحقیق از ۲۰ منبع بهره گرفته شده است.

نتیجه گیری و پیشنهاد

واقعیت این است که قصه‌گویی به‌طور ناخودآگاه، ذهن را درگیر می‌کند چراکه قصه- گویی، نوعی آزادی عمل، نشاط، صمیمیت و پرهیز از اجبار در آن دیده می‌شود. بنابراین در خصوص، شیوه قصه‌گویی در یادگیری می‌تواند در گسترش گنجینه لغات، کم کردن فاصله خواندن و درک مطلب (حنیف، ۱۳۸۴) درک حقایق و تجارب زندگی، آشنایی با ادبیات و فرهنگ اقوام و ملل (غنی، ۱۳۷۴) افزایش مهارت گوش سپردن، تمرین تصویرسازی (گرین، ۱۳۷۸) برانگیختن حس کنجکاوی، تقویت شعور اجتماعی، (زایپس، ۱۳۸۹) رشد و پرورش نیروی تخیل کودکان (پولادی، ۱۳۸۷). آشنایی با صفات پسندیده و بیزاری از کارهای ناپسند (پشت‌دار، ۱۳۷۶) نقش داشته باشد.

بر این اساس پیشنهاد می‌شود که در فرآیند یادگیری، قصه‌گویی، در نظام آموزشی گنجانده شود. مثلاً در درس قرآن قصه‌گویی از کتاب‌های؛ داستان‌های قرآنی، آشنایی با حروف عربی، و ... ، درس هدیه‌های آسمانی؛ قصه‌گویی از کتاب‌های "او"، "اسم آسمانی" و ... ، درس فارسی؛ از کتاب‌های شاهنامه (بیژن و منیژه، رستم و اکوان دیو)، مرزبان‌نامه (داستان پیاده سوار، کلیله و دمنه

منابع:

- ۱- شعبانی، حسن، (۱۳۸۸)، مهارت های آموزشی و پرورشی (روش ها و فنون تدریس)، تهران، سمت
- ۱۶- عطاران، محمد، (۱۳۷۷)، آرای مریبان بزرگ مسلمان درباره تربیت کودک، تهران، مدرسه
- ۱۷- غنی، رضا، (۱۳۷۴)، اصول قصه گویی، مشهد، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان
- ۱۸- فضلی خانی، منوچهر، (۱۳۸۲)، راهنمای عملی روش های مشارکتی و فعال تدریس، تهران، آزمون نوین
- ۱۹- کریمی، عبدالعظیم، (۱۳۸۲)، نیمه پنهان آموزش و پرورش رسمی، تهران، عابد
- ۲۰- گرین، الین، (۱۳۷۸)، هنر و فن قصه گویی، ترجمه طاهره آدینه پور، تهران، ابجد
- ۲۱- مقنعی، محسن، داداشی رودباری، فروزنده، جانبازی، زبیده، حسینی و لشکلائی، سید محمد (۱۳۹۷)، ارزشیابی کیفی-توصیفی ویژه والدین، تهران، مدرسه
- ۲۲- هرگنهان، السون، (۱۳۸۲) نظریه های یادگیری، ترجمه، علی اکبر سیف، تهران، دوران
- ۲۳- هیلگارد، ارنست رویکوت، (۱۳۶۳)، زمینه روان شناسی، ترجمه، محسن رفیعی، تهران، ارجمند
- ۱- افشاری، علی، قصه گویی و تاثیرات تربیتی آن، مجله پیوند
- ۲- چالاک سارا، مرادی، ایوب، خالدیان، محمد، (۱۳۹۷) تاثیر قصه گویی و داستان گویی به سبک ادبی (داستان های کلیله و دمنه) بر پرورش خلاقیت و کاهش خشم، مجله روان شناسی، شماره ۴۷، صص ۲۵-۱۱
- ۳- داداش زاده، سپیده، پیرخائفی، علیرضا، (۱۳۹۴) بررسی اثربخشی استفاده از روش های قصه گویی بر افزایش هوش اجتماعی دانش آموزان دختر مقطع چهارم و پنجم ابتدایی سال ۹۰-۹۱
- ۱- بیابانگرد، اسماعیل (۱۳۸۴)، روان شناسی تربیتی، تهران، ویرایش
- ۲- پارسا، محمد (۱۳۷۲)، زمینه روان شناسی عمومی، تهران، بعثت
- ۳- پشت دار، علی محمد، (۱۳۷۶)، قصه گویی و نمایش خلاق، تهران، دانشگاه پیام نور
- ۴- پلووسکی، آن، (۱۳۶۴) قصه گویی در خانواده، ترجمه مصطفی رحمان دوست، تهران، مدرسه
- ۵- پورافکاری، نصرت اله، (۱۳۷۳)، واژه نامه روان پزشکی، تهران، فرهنگ
- ۶- پولادی، کمال، (۱۳۸۶)، رویکردها و شیوه های ترویج خواندن، تهران، موسسه فرهنگی پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان
- ۷- جمهوری، فرهاد، (۱۳۸۵)، روان شناسی رشد، تهران، مدیریت آموزش کانون پرورش فکری
- ۸- حجازی، بنفشه (۱۳۸۴)، ادبیات کودکان و نوجوانان، تهران، روشنگران و مطالعات زنان
- ۹- حنیف، محمد، (۱۳۸۴)، قصه گویی در رادیو و تلویزیون، تهران، سروش
- ۱۰- دیویی، جان، (۱۳۸۲) تجربه و آموزش و پرورش، ترجمه سیدعلی اکبر میرحسینی، تهران، کتاب
- ۱۱- رحمان دوست، مصطفی، (۱۳۷۷)، قصه گویی، اهمیت و راه و رسم آن، چاپ سوم، تهران، رشد
- ۱۲- زایپس، جک، (۱۳۸۹)، هنر قصه گویی خلاق، ترجمه، مینو پرنیانی، تهران، رشد
- ۱۳- سیف، علی اکبر، (۱۳۸۸)، روان شناسی پرورشی نوین، تهران، دوران
- ۱۴- شعاری نژاد، علی اکبر، (۱۳۵۱)، روان شناسی تربیتی (یادگیری) و روان شناسی نوجوانی، تهران، شرکت سهامی کتابهای جیبی

- نشریه علمی- پژوهشی آموزش و ارزشیابی،
سال هشتم، شماره ۲۹، صص ۲۹-۲۱
- ۴- سلطانی، مریم، آریین، خدیجه، انگجی، لیلی،
(۱۳۹۲) اثربخشی روش قصه گویی به صورت
گروهی در افزایش عزت نفس کودکان دختر
پایه دوم ابتدایی، فصلنامه روان شناسی تربیتی،
شماره ۲۹
- ۵- حنیف، محمد، (۱۳۸۴)، تعریف قصه گویی،
کتاب ماه کودک و نوجوان، ۱۰۶-۱۰۴
- ۶- علوی لنگرودی، سیدکاظم، رجایی، افسانه
(۱۳۹۵) تاثیر برنامه های درسی قصه گویی و
نمایش خلاق بر خلاقیت و عملکرد تحصیلی
دانش آموزان دختر پایه پنجم بر درس انشا و
هنر، پژوهش در برنامه ریزی درسی، سال ۱۳،
دوره دوم، شماره ۲۴، ۱۲۹-۱۱۸
- ۷- مهرمحمدی، محمود (۱۳۸۴) هوش های
چندگانه و دلالت های آن بر برنامه ریزی
درسی، فصلنامه تعلیم و تربیت، شماره ۸۸،
صص ۱۳۶-۱۲۵
- ۸- همایی، رضا، کجیاف، محمدباقر، سیادت،
سیدعلی (۱۳۸۸)، تاثیر قصه گویی بر سازگاری
کودکان، مطالعات روان شناختی، دوره ۵، شماره
۲
- ۹- همایونی، علیرضا، محمدحسین عبدالهی
(۱۳۸۲)، بررسی رابطه ی بین سبک های
یادگیری و سبک های شناختی آن در موقعیت
تحصیلی دانش آموزان، مجله روانشناسی، سال
هفتم، شماره ۴